

ruralnog i lokalnog razvoja, pitanja društvenog razvoja poput socijalnog kapitala, siromaštva i migracija, do tema vezanih za klastere, javne financije, globalizaciju, inovacije i regionalnu konkurentnost te prekograničnu suradnju. Dio sesija bio je posvećen temama održivog razvoja i klimatskih promjena te «prostornoj» dimenziji različitih tematskih područja kao što su tržište rada, ekonometrija, turizam, kulturna industrija, transport i komunikacije. «Urbano» orijentirane teme obuhvaćale su tržište zemljišta, nekretnina i stanova, urbano upravljanje i regeneraciju gradova te teritorijalni marketing. Posebna podtema nosila je naziv «Barcelona kao studija slučaja».

Na ovogodišnjem kongresu bio je velik interes za organiziranjem posebnih sesija. Te sesije, u okviru glavne teme, kao i niza podtema kongresa, predlažu i vode sami sudionici. Organizirano je ukupno 45 posebnih sesija. Sesije su prilika za otvaranje rasprava o radovima u nastanku kako bi ih se prije objave unaprijedilo te za promicanje nekih novih tema koje nisu zastupljene kao zasebne podteme redovitih paralelnih sesija, a sadržajem se uklapaju u okvirnu temu kongresa.

Kongres je uvodnim izlaganjem otvorio Richard Florida, direktor Instituta Martin Prosperity i profesor na Fakultetu za poslovno upravljanje Rotman, u sklopu Sveučilišta u Torontu. Florida niz godina proučava teme vezane za urbanu teoriju, a kongres je otvorio izlaganjem «The Great Reset» (termin *great reset* odnosi se na veliku krizu). Richard Florida autor je poznatog članka objavljenog 2005. u publikaciji *The Atlantic* pod nazivom «The World is Spiky», u kojem na slikovit način prikazuje svijet u brojkama pri čemu postoje tri vrste mjesta u modernom gospodarskom pejzažu. Prva su ona koja generiraju inovacije, privlače globalni talent te stvaraju nove proizvode i industrije, a takvih je mjesta vrlo malo. Na «šiljastoj» karti svijeta predstavljaju «vrhove»/«vrhunce». Druga mjesta su gospodarski «brežuljci» – mjesta u kojima se proizvode svjetski poznata dobra i koja su motori razvoja inovacija. Takvi brežuljci rastu i padaju brzo, prosperitetni su, no nesiguran je njihov opstanak. Dublin i Seoul su primjeri mjesta koja se pretvaraju u inovativne i bogate vrhove/vrhunce, dok drugi propadaju uslijed visokih troškova rada i nedostatka postojane konkurentne

ovom slučaju viša plaća) ostvarena odmah po dolasku u gušće naseljeni grad.

Usporedo s prvom panel diskusijom održana je tzv. sesija na visokoj razini pod nazivom «Creative City: A New Challenge of Strategic Urban Planning». Na sesijama «visoke razine» gostuju svjetski značajni znanstvenici iz područja regionalnog i urbanog razvoja. Među njima vrijedi izdvojiti Michaela Ralpa, savjetnika Opće uprave za regionalnu politiku pri Europskoj komisiji. U svom izlaganju govorio je o «novom urbanom svijetu» te zahtjevima koji se nameću urbanom planiranju, a koji su van kompetencija europske politike. Istaknuta je važnost Povelje iz Leipziga iz 2007. godine kojom se promovira integrirani urbani razvoj (Europska komisija, 2007). Spomenut je i program URBACT koji je od svojeg nastanka 1989. godine do danas kroz mnogobrojne projekte potpomogao urbanu obnovu i lokalni ekonomski razvoj te poboljšao mobilnost, između ostaloga, u više od 200 europskih gradova te bi se taj program i dalje trebao podržavati i provoditi. Izlaganje je održao i Philip McCann, savjetnik dužnosnika EU-a za regionalnu politiku, na temu «Urban Challenges and Vision – Urban Emphasis: Why? When? and How?». Autor u svom radu dijeli područja življenja u sljedeće kategorije: primarno urbana, djelomično urbana, primarno ruralna i djelomično ruralna. Svijet postaje sve više šiljast u smislu proizvodnosti, a glavni urbani izazovi su siromaštvo i društvena isključenost. Dolazi do stvaranja štetnih/nepovoljnih učinaka globalizacije i to osobito za zanimanja srednje stručne spreme, te sve većeg propadanja gradova. Preostala tri izlagača ove sesije predstavili su iskustva urbanog razvoja u Japanu, Indiji i Africi te iznijeli osnovne pretpostavke održive urbane budućnosti.

U drugoj sesiji «na visokoj razini», pod nazivom «The New Urban World: 'A String of Big Apples'», predstavio se Andrés Rodríguez-Pose svojim radom «Urban Spiky World: Between Buzz and Archipelago Economies». Neki gradovi bolje su povezani s drugim gradovima negoli sa svojim zaleđem/okolnim područjem, stvarajući otoke gospodarske aktivnosti, odnosno tzv. ekonomiju arhipelaga. Ostali radovi bili su usmjereni na urbane izazove kozmopolitskih gradova u budućnosti, osobito u pogledu

transporta i transportne infrastrukture te povećanja nejednakosti. Jedan od autora osvrnuo se na probleme urbane Afrike i ekonomije subvencija. Afričke urbane dvojbe odnose se na dvije vrste gradova: cilju usmjerene/ rastuće gradove i statične/umiruće gradove, te na ovisnost razvoja afričkih gradova o subvencijama izvana putem raznih međunarodnih organizacija i fondova. U jednoj od sesija «na visokoj razini» govorilo se o urbanom učenju, urbanom profitu, urbanim ljudima, urbanom planetu i konačno urbanoj Europi te težnji za stvaranjem «grada maksimalne sreće».

Zanimljivu plenarnu sesiju imali su David Audretsch, profesor na Sveučilištu u Indiani i direktor Instituta za razvojne strategije na istom sveučilištu, te Maryanne Feldman. Prvi autor predstavio je temu «Poduzetništvo i regije» te model proizvodnje znanja i klastera utemeljenih na znanju. Teorijom lokacije pokušava odgovoriti na pitanje gdje takvi klasteri nastaju i kako dolazi do prelijevanja znanja, pri čemu je poduzetništvo endogeno i služi kao kanal za prelijevanje znanja. Profesorica Feldman u svom je osebujnom izlaganju govorila o osobinama mjesta, geografiji inovacija, imaginarnim mjestima te problemu razumijevanja dinamičnosti mjesta i zahtjeva koji iz toga proizlaze.

Ove je godine ERSA-in kongres poslužio i kao platforma za diskusiju znanstvenika s jedne strane te nositelja javne politike i donositelja odluka s druge. U sesiji pod nazivom «Regional Policy and Development» sudjelovao je Johannes Hahn, dužnosnik EU-a za regionalnu politiku. Po prvi puta je na ERSA-inom kongresu jedan tako visokopozicionirani dužnosnik održao uvodni govor. Hahn se u svom izlaganju osvrnuo na višerazinsko upravljanje i proces učenja. Iznio je sljedeće teze:

1. Javno ulaganje mora biti usmjereno na ulaganje u rast.
2. Potrebno je uvesti strože uvjete, podići razinu transparentnosti i omogućiti proporcionalnu provedbu politike (mudriji način korištenja financijskih sredstava, dublje spoznaje o klasterima).
3. Za potrebe praćenja valja definirati pokazatelje razvoja s jasnom naznakom što se prati i koje se promjene analiziraju.

4. Potrebno je opravdati provedbu pojedine politike, osobito u vremenima značajnog fiskalnog ograničenja.

Dva su važna elementa kojima Europska komisija pridaje posebnu pozornost:

1. Strategije zemalja i regija potrebno je temeljiti na boljoj analizi, jer će zemlje i regije morati opravdati svoja ulaganja i potrebe za financiranjem.
2. Nedostatak institucionalnih i administrativnih kapaciteta ne znači nužno nedostatak sredstava.

Europska komisija zahtijeva znanje i analizu, pokazatelje ishoda, ocjenu kvalitete programa, vrednovanje programa, integrirani i lokalni pristup te spajanje stručnosti i znanja kroz proces pregovaranja.

Na istoj sesiji govorio je i visoki politički dužnosnik Španjolske, Luis Espadas, glavni tajnik za proračun i rashode Ministarstva gospodarstva i Državne riznice. Espadas je istaknuo važnost sredstava strukturnih fondova EU-a u razvoju Španjolske koja su se na temelju odabranih kvalitetnih projekata uložila u infrastrukturu (Španjolska prednjači u iznosu dobivenih sredstava iz EU fondova). Regije koje imaju viziju i strategije imaju i bolje rezultate, iako je primjena pokazatelja uspješnosti u javnom sektoru teška.

Na sesiji se sudionicima obratio i Joaquim Oliveira Martins, voditelj Odjela za regionalni razvoj u OECD-u. Kada se govori o modernoj regionalnoj politici, ona teži rastu i konkurentnosti svake regije kroz:

- korištenje specifičnih regionalnih resursa, iskorištavajući apsolutne prednosti pojedine regije koje su ključne za njezin gospodarski uspjeh (Krugman, 2009);
- stvaranje komplementarnosti među sektorskim politikama jer je integrirani pristup na središnjoj razini često otežan;
- korištenje mehanizama višerazinskog upravljanja jer su funkcionalna područja često odvojena od političkog (upravnog) tijela.

ljudskog potencijala, jer su u središtu kreativnog grada kreativni ljudi, koje se potiče na spajanje njihove vizije s lokalnim urbanim politikama. U ovom se radu istražuje kako i u kojem razmjeru se kreativni grad može promatrati kao suvremeni instrument strateškog urbanog planiranja.

Zanimljiv rad na temu «Territorial Patterns of Innovations in Europe» predstavile su autorice Roberta Capello i Camilla Lenzi, a u radu se istražuje kako pojedine regije inoviraju. Polazi se od jednostavne ideje da se znanstvene aktivnosti izjednačavaju sa znanjem, pod pretpostavkom da je postojanje lokalnog znanja koje stvaraju istraživački centri, sveučilišta i poduzeća, potreban i dovoljan uvjet za rast inovacijskih kapaciteta u lokalnim poduzećima. Paradigmatski pomak u tumačenju regionalnih inovacijskih procesa leži u takvom konceptualnom okviru kojim se ne tumači samo pojedina faza inovacijskog procesa, već različiti načini izvedbe pojedinih faza inovacijskog procesa, naglašavajući kontekstualne uvjete (unutarnje i vanjske u odnosu na regiju) koji prate svaki inovacijski obrazac. Rad na konceptualnoj razini identificira teritorijalne obrasce inovacija i empirijski testira njihovo postojanje u Europi. Na području Europe mogu se uočiti zanimljivi rezultati koji svjedoče o postojanju velikih razlika u teritorijalnim obrascima inovacija. Ti rezultati snažno podržavaju normativne prijedloge usmjerene na tematski/regionalno usmjerene inovacijske politike.

Autori Nathalie Picard i Constantinos Antoniou sudjelovali su u istraživačkom projektu SustainCity te su predstavili prve rezultate projekta u radu «Econometric Guidance for Developing UrbanSim Models: First Lessons from the SustainCity Project». U kontekstu projekta modeliraju se tri europska grada (Bruxelles, Pariz i Zürich) koristeći UrbanSim platformu mikrosimulacije korištenja zemljišta. Platforma se temelji na modelima koji omogućuju predviđanje dugoročnog urbanog razvoja. Cilj ovog rada je dati svojevrsni ekonometrijski pogled u ovaj proces, oslanjajući se na sljedeće specifične modele: (i) model izbora stambene lokacije, (ii) model lokacije zaposlenja/poduzeća, (iii) model cijena nekretnina i (iv) model razvoja zemljišta.

i ostali zainteresirani. Ipak, treba napomenuti da je unatoč velikom broju podtema, čime se veći broj radova mogao uklopiti u pojedinu sesiju, interes šire publike na pojedinim sesijama bio slab. Osobito su «patile» popodnevne sesije te niz plenarnih sesija koji se poklapao s redovitim paralelnim sesijama.

Veliki broj sudionika rezultat je nekoliko činjenica. Prije dvije godine uveden je novi sustav registracije koji, kako se zasada čini, dobro funkcionira i omogućuje neometanu prijavu kako sažetka, tako i cjelovitog rada pojedinog sudionika. Privlačna lokacija i termin održavanja skupa, tema kongresa, jednostavnost prijave, a ponajviše mnoštvo zvučnih imena koja su uvelike pridonijela važnosti ERSA-inog kongresa, elementi su uspjeha ovog događanja, a organizator zaslužuje svaku pohvalu za obavljenu posao.

Kao redovito događanje, nacionalne sekcije ERSA-e organiziraju ljetne škole, tzv. ljetne institute, namijenjene mladim znanstvenicima. Traju uobičajeno tjedan dana te kroz niz predavanja, radionica i seminara na odabranu glavnu temu omogućuju polaznicima lakše i kvalitetnije pisanje radova (uglavnom doktorskih disertacija). Iduća ljetna škola, u 2012. godini, održat će se u Poznanu (Poljska).

Najavljeni su i sljedeći ERSA-ina kongresi. U kolovozu 2012. godine domaćin će biti Bratislava, s glavnom temom kongresa «Regions in Motion - Breaking the Path». Kongres će se održati od 21. do 25. kolovoza 2012. godine u organizaciji Slovačke sekcije ERSA-e. Kongres će se 2013. godine održati u Palermu na Siciliji, dok je za domaćina 2014. godine odabran Sankt Peterburg.

